

ΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ - KREUZWEG

Σκηνοθεσία: Dietrich Brüggemann

Σενάριο: Dietrich Brüggemann, Anna Brüggemann

Ηθοποιοί: Lucie Aron, Anna Brüggemann, Michael Kamp, Moritz Knapp.

Χώρα: Γερμανία (Έγχρωμη)

Διάρκεια: 107'

Πρώτη προβολή: Ώρα 6.00 μ.μ.

Δεύτερη προβολή: Ώρα 8.15 μ.μ.

Τρίτη προβολή: Ώρα 10.30 μ.μ.

Διακρίσεις:

- Berlin International Film Festival 2014:

* Βραβείο Οικουμενικής Επιτροπής στον Dietrich Brüggemann

* Αργυρή Άρκτος για το Σενάριο στους Dietrich Brüggemann, Anna Brüggemann

- Edinburgh International Film Festival 2014, Βραβείο Επιτροπής στον Dietrich Brüggemann

- Norwegian International Film Festival 2014, Βραβείο Οικουμενικής Επιτροπής στους Dietrich Brüggemann, Leif Alexis, Fabian Maubach

- Valladolid International Film Festival 2014:

* Βραβείο FIPRESCI Καλύτερης Ταινίας

* Βραβείο Κριτικής Επιτροπής Νέων για Καλύτερη ταινία στον Dietrich Brüggemann

* Αργυρή Ακίδα στον Dietrich Brüggemann

Η 14χρονη Μαρία, μέλος μιας βαθιά θρησκευόμενης οικογένειας, αποφασίζει να ακολουθήσει το δρόμο του Ιησού στον Γολγοθά, κάνοντας τάμα να γίνει καλά ο μικρός αδελφός της.

Σπλιζαρισμένο (14 πλάνα σεκάνς, όσα και οι «Σταθμοί του σταυρού»), γεμάτο σαρκασμό και διφορούμενη αλληγορία δράμα, το οποίο κέρδισε το βραβείο Σεναρίου στο Φεστιβάλ Βερολίνου.

Το πρώτο πράγμα που ήθελα να ρωτήσω τον Γερμανό σκηνοθέτη Ντίντριχ Μπρίγκεμαν ήταν «γιατί έκανες αυτήν την ταινία;». Από πού μπορεί να ορμάει άραγε ένας νέος άνθρωπος για να μιλήσει περί καταπιεστικού καθολικισμού στη σημερινή Γερμανία; Ο λόγος για την καινούργια ταινία «Οι σταθμοί του σταυρού» του ταλαντούχου Μπρίγκεμαν, η οποία παρουσιάστηκε στις Νύχτες Πρεμιέρας. Σε αυτή, η δεκατετράχρονη Μαρία, μέλος μιας βαθιά πουριτανικής καθολικής οικογένειας, αποφασίζει να ακολουθήσει τον μαρτυρικό δρόμο του Ιησού και να φτάσει μέσω αυτού στην απόλυτη κάθαρση και την αγιοσύνη. Ο διαρκής κίνδυνος του «πειρασμού», ο απόλυτος ιερέας, η αυταρχική μητέρα, ο άρρωστος μικρός αδελφός είναι οι άξονες του κόσμου της Μαρίας, τους οποίους το φιλμ πραγματεύεται με σοβαρότητα αλλά και μια λεπτή ειρωνεία.

«Υπάρχουν αιτίες, ανάγκες και περιστάσεις για να γίνει οποιαδήποτε ταινία. Ο προσωπικός λόγος είναι πως ξέρω αυτούς τους ανθρώπους. Πηγαίναμε σε μια ανάλογη εκκλησία με την οικογένειά μου, κι εγώ ο ίδιος ήμουν παπαδοπαίδι. Μπορεί οι δικοί μου να μην έφταναν στις ακρότητες της οικογένειας, στην ταινία όμως ο πατέρας μου έμοιαζε αρκετά στη συμπεριφορά του με τη μητέρα της Μαρίας. Εκτός αυτού όμως υπάρχουν και οι ευρύτερες κοινωνικοπολιτικές

περιστάσεις. Ο φονταμενταλισμός σήμερα παίρνει πάλι μορφή με το Ισλαμικό Κράτος και τις εξελίξεις που όλοι γνωρίζουμε ή τις αντιλήψεις που επικρατούν σε άλλες, θρησκευτικά φορτισμένες, περιοχές του κόσμου. Όμως δεν έχει να κάνει μόνο με τον θρησκευτικό φανατισμό. Υπάρχουν επίσης ομάδες φανατικών άθεων, οι οποίοι συμπεριφέρονται ουσιαστικά με τον ίδιο τρόπο». Ο ίδιος πάντως, παρά τις παιδικές επιρροές, δεν είναι θρησκευόμενος. «Πλέον όχι, δεν μπορώ να πιστέψω... Δεν ξέρω αν μου έχει βγει σε καλό αυτό, οι έρευνες δείχνουν πως οι άνθρωποι που πιστεύουν πολύ και προσεύχονται είναι πιο υγιείς, χαρούμενοι και ζουν περισσότερο».

Παραδέχεται φυσικά ότι σήμερα αυτές οι ακραίες θρησκευτικές συνήθειες, αν και υπαρκτές, δεν απαντούν τόσο συχνά όπως μία γενιά πριν. «Στον γερμανικό Νότο ειδικά υπάρχουν ακόμη τέτοιες οικογένειες, με μητέρες εξαιρετικά δυναμικές, οι οποίες θα μπορούσαν να είναι καριέριστες, όμως η θρησκεία τους επιβάλλει ένα συγκεκριμένο τρόπο ζωής, οπότε όλη τους η ενέργεια διοχετεύεται στο σπίτι. Ακόμη πάντως και σε περιπτώσεις που δεν έχουν να κάνουν με τη θρησκεία πάλι υπάρχουν οικογενειακές παραδόσεις και καταστάσεις κοντά σε αυτές που περιγράφει το φιλμ».

Όταν στην κουβέντα αναφέρεται η «Λευκή κορδέλα» του Μίκαελ Χάνεκε, η οποία εξερευνά ανάλογα θέματα θρησκευτικού και κοινωνικού συντηρητισμού ως βαθύτερες αιτίες της ανόδου του ναζισμού, ο κ. Μπρίγκεμαν αποφεύγει να συνδέσει την ταινία του με ανάλογα συμπεράσματα. «Η «Λευκή κορδέλα» είναι αριστούργημα, η καλύτερη ταινία του Χάνεκε κατά τη γνώμη μου, όμως στη δική μου περίπτωση δεν πιστεύω ότι αυτές οι συμπεριφορές οδηγούν κάπου. Απλώς υπάρχουν και λειτουργούν ως προσωπικές τραγωδίες όσων εμπλέκονται».

Αφηγηματικά οι «Σταθμοί του σταυρού» εξελίσσονται μέσα σε 14 μονοπλάνα με ονόματα παρμένα από περιστατικά του Θείου Πάθους και την κάμερα καρφωμένη σχεδόν στο έδαφος, να δημιουργεί ένα πλαίσιο –κυριολεκτικό και μεταφορικό– μέσα στο οποίο τοποθετείται το δράμα. «Ο τίτλος και η τεχνική της αφήγησης προέρχονται από τις τοιχογραφίες και τα γλυπτά που υπάρχουν στις περισσότερες καθολικές εκκλησίες και αναπαριστούν αυτή την πορεία του Ιησού, οπότε ήθελα και το φιλμ να λειτουργεί έτσι». Η κορύφωση του φιλμ έρχεται δύο σκηνές πριν από το τέλος, όπου το «θαύμα» συντελείται και ο αγώνας της Μαρίας φαίνεται να φτάνει στη δικαίωση. «Το ερώτημα είναι: υπάρχει καν θαύμα ή πρόκειται για μια φυσική εξέλιξη, η οποία εκλαμβάνεται ως τέτοιο; Καθένας μπορεί να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα».

...

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΧΑΡΜΠΗΣ

Κάθε δελτίο τύπου ταινίας, που μιλά για μια άκρας σοκαριστική εμπειρία, όταν αναφέρεται στο προϊόν που προωθεί, οφείλει να τηρήσει τις υποσχέσεις που δίνει σε αυτόν που θα συγκινηθεί από την περιγραφή.

Όταν διάβασα την περιγραφή των Σταθμών του Σταυρού κράταγα μικρό καλάθι, έβγαλα προς τα έξω τον κυνικότερο εαυτό μου, σταύρωσα τα χέρια μου και σκέφτηκα «τώρα δείξε μου αν είσαι εξίσου καλός

στην πράξη». Dietrich Bröggemann, συγχαρητήρια, με εντυπωσίασες. Και είμαι σίγουρος πως θα εντυπωσιάσεις και άλλον κόσμο.

Προφανώς ορμώμενος από προσωπικές μεταφυσικές αναζητήσεις και εμπειρίες από απομονωμένες θρησκευτικές ομάδες, ο σκηνοθέτης επιλέγει να θίξει το πάντα ευπρόσδεκτο θέμα που συμπορεύεται με τον κινηματογράφο (αν όχι και με τον ίδιο τον άνθρωπο) από τη γέννησή του: τη θρησκεία και τη σχέση της με τον άνθρωπο.

Στον κόσμο αυτής της θρησκευόμενης Γερμανίας που με χειρουργικά μονοπλάνα σκιαγραφείται, δεν υπάρχει ηλιαχτίδα. Η απόλαυση στα εγκόσμια είναι απαγορευμένη και η ζωή Μετά, ο μόνος σκοπός. Η μόνη αγάπη που μπορεί να υπάρξει κάτω από τον συννεφιασμένο ουρανό απευθύνεται πρωτίστως στο Θεό και δευτερευόντως στην οικογένεια. Μια οικογένεια που, για να προστατεύσει κανείς, αφελώς πρέπει να έρθει αντιμέτωπος με το θάνατο.

Μα είναι τέτοια η πεσιμιστική ματιά του Bröggemann, που δε θα κουνήσει επιδεικτικά κανένα δάχτυλο προς το αθώο ποίμνιο, εν αντιθέσει με τη μισανθρωπία των ποιμένων που υποτίθεται πως το καθοδηγούν ορθά. Μελετώντας κοινωνιολογικά το ζήτημα δείχνει πως πίσω από την αυστηρότητα και την ψυχολογική βία δεν υφίσταται μίσος, αλλά τρυφερότητα και αγάπη που δεν βρίσκουν άλλους τρόπους για να εκφραστούν. Κανένας χαρακτήρας δεν είναι καρικατούρα, εδώ κυριαρχεί ο ερμηνευτικός ρεαλισμός και ο υπαρξιακός προβληματισμός. Όπως επίσης και το εύστοχα δοσμένο θέμα της διαφορετικότητας και το, παραλληλιζόμενο με τα στάδια της σταύρωσης του Θεανθρώπου, μαρτύριο, το οποίο επίσης προέρχεται από στρεβλή πίστη.

Κινητήριος δύναμη της ταινίας, πέραν της αναντίρρητα ακριβούς φωτογραφίας της, οι ερμηνείες, με το κεντρικό δίδυμο μητέρας (Franziska Weisz) και κόρης (Lea van Acken, πρωτοεμφανιζόμενη) να κλέβουν τις εντυπώσεις. Η μεταξύ τους χημεία, ο χειρισμός των ψυχολογικών τους μεταβάσεων και η υπόγεια ένταση που άλλοτε εκδηλώνεται και άλλοτε παραμένει ως υπονοούμενο, είναι τέτοια ώστε δύσκολα θα πειστεί κανείς πως πρόκειται περί ηθοποιών και όχι πραγματικών πιστών μιας αίρεσης για την οποία γυρίζεται κάποιου είδους ντοκιμαντέρ. Αλύτρωτα πλάσματα που είναι καταδικασμένα να ζουν καθοδηγούμενα από την άγνοια.

Το αν θα εκτιμήσετε μια τέτοια ταινία, κρίνετέ το με βάση τις αντοχές σας. Αν και δεν είναι μεγάλη σε διάρκεια, παραμένει μια γροθιά στο στομάχι, της οποίας η μελανιά, ωστόσο, θα κάνει καιρό να ξεθωριάσει και τις ουλές της θα τις κρατάτε σαν ενθύμιο.

ΦΟΙΒΟΣ ΚΡΟΜΜΥΔΑΣ

DIETRICH BRÜGGEMANN

Γεννήθηκε το 1976 στο Μόναχο, Γερμανία.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

Οι σταθμοί του σταυρού 2014, Tim Neuhaus Ft. Kat Frankie: Easy or Not 2013, Drei Zimmer/Küche/Bad 2012, One Shot 2011/Il, Renn, wenn Du kannst 2010, Kookaburra - Der Comedy Club 2008, Neun Szenen 2006, Katja kann fast alles 2005, Warum läuft Herr V. Amok? 2004, Mehr Licht 2004.